

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

підготовки бакалавра

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності 051 Економіка

освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Силабус освітнього компонента «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ» підготовки бакалавра, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Аналітична економіка.

Розробник: Скороход І.С., д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми:

Алла Сур'як

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки і торгівлі протокол №1 від 29.08.2024 року.

Завідувач кафедри економіки
і торгівлі

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна/вечірня форми навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка, Аналітична економіка, Бакалавр	Нормативний
Кількість годин/кредитів ECTS 90/3		Рік навчання 4
		Семестр 1
		Лекції 26 годин
		Практичні (семінарські) 28 годин
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 30 годин
		Консультації 6 годин
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (-ів)

ПІБ - Скороход Ірина Святославівна.

Науковий ступінь – доктор економічних наук

Вчене звання – професор

Посада – професор кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами

Контактна інформація – тел. +380506034650, E-mail: iryna.skorohod@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять розміщено на: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Соціально-відповідальна поведінка основних суб'єктів суспільства – державних та місцевих органів влади, корпоративних структур, громадських організацій, громадян є гарантією сталого економічного та соціального розвитку, покращення якості життя, удосконалення виробничих відносин. Основні ідеї концепції сталого розвитку мають бути реалізовані шляхом прийняття стратегій соціальної відповідальності учасниками економічних відносин. У зв'язку з цим стає очевидним необхідність ретельного вивчення для здобувачів вищої освіти впровадження соціальної відповідальності людини, держави, бізнесу та суспільства в середовищі їх функціонування.

1.2. Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Вступ до фаху» формує знання розуміння особливостей фаху економіста, особливостей економічних процесів та господарювання. «Поведінкова економіка», «Економіка ринків праці»,

Постреквізити. З урахуванням матеріалу освітнього компонента «Вступ до фаху» вивчаються освітні компоненти: «Міжнародна економіка», «Інституційна економіка»,

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента «Соціальна відповідальність» є формування у майбутніх бакалаврів фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності і відповідних професійних компетенцій.

Завдання освітнього компонента: вивчення теоретичних положень та організаційно-практичних аспектів формування й розвитку соціальної відповідальності як

сучасного суспільного феномену зі взаємодії держави, бізнесу, суспільства і людини задля сталого розвитку суспільства; формування у студентів знань та практичних навичок впровадження соціально відповідальної поведінки організації в ринковому середовищі її функціонування.

3.Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні компетентності

СК 5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пра к.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали**
Змістовий модуль 1. Теоретичні підходи формування соціальної відповідальності						
Тема 1. Соціальна відповідальність у системі сталого розвитку	7	2	2	2	1	О,ДС,Т / 3
Тема 2. Моделі соціальної відповідальності	6	2	2	2	0	О,ДС,Т / 3
Тема 3. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності людини, держави та суспільства	7	2	2	2	1	О,ДС,Т,К / 3

Тема 4. Засади формування і розвитку соціальної відповідальності бізнесу	9	2	2	4	1	О,ДС,Т,К / 3
Тема 5. Соціальні та економічні аспекти соціальної відповідальності	5	1	2	2	0	О,ДС,Т / 3
Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності	5	1	2	2	0	О,ДС,Т,К / 3
Разом за модулем 1	39	10	12	14	3	18
Змістовий модуль 2. Реалізація практичних підходів формування соціальної відповідальності						
Тема 7. Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності	6	2	2	2	0	О,ДС,Т,К / 3
Тема 8. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	6	2	2	2	0	О,ДС,Т / 3
Тема 9. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	7	2	2	2	1	О,ДС,Т,К / 3
Тема 10. Міжнародні стандарти та ініціативи у сфері соціальної відповідальності	6	2	2	2	0	О,ДС,Т / 3
Тема 11. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності	7	2	2	2	1	О,ДС,Т,РЗ / 2
Тема 12. Нефінансова звітність як інструмент розвитку соціальної відповідальності підприємства	6	2	2	2	0	О,ДС,Т,РЗ / 2
Тема 13. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності	7	2	2	2	1	О,ДС,Т,РЗ / 3
Тема 14. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	6	2	2	2	0	О,ДС,Т,К / 3
Разом за модулем 2	51	16	16	16	3	22
Види підсумкових робіт					60	
Модульна контрольна робота 1					МКР / 30 балів	
Модульна контрольна робота 2					МКР / 30 балів	
Всього годин / Балів	90	26	28	30	6	100

Методи контролю *: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним здобувачем освіти особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти.

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати заняття відповідно до встановленого розкладу, адже відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За кожну тему з дисципліни здобувач освіти повинен отримати оцінку. Якщо здобувач був відсутній, то оцінка враховується як «0 балів». У випадку незадовільної підсумкової оцінки здобувач освіти може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем практичного заняття, на якому він був відсутній, або перездати якусь тему). Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Teams office 365 за погодженням із керівником курсу за наявності об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах та ін.). Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти.

Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (<http://bit.ly/3H3YMOС>). Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем освіти результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності.

Навчання здійснюється з дотриманням норм Кодексу академічної доброчесності ВНУ (<http://surl.li/aagxg>). Виконані завдання здобувачів освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в тому числа з використанням мобільних гаджетів), втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату». Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття. Письмові роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Здобувач освіти повинен здавати роботи в визначені викладачем терміни. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем семінарських занять або виконання завдань для поточного контролю відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Загальна сума балів за курс становить 100, включаючи:

- 40 балів за участь в обговореннях (лекції та семінари);
- 60 балів – модульний контроль /іспит.

Необхідний мінімум для завершення курсу (без здачі іспиту) – 75 балів, що формується як сума балів за поточне оцінювання (40 балів) і підсумкове оцінювання /оцінювання за модульний контроль (60 балів).

Якщо студент набрав менше 75 балів, або ж бажає покращити свій рейтинг, складання іспиту є обов'язковим та здійснюється під час екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого розкладу. У такому випадку підсумковий модульний контроль не враховується, а результати екзамену оцінюються за шкалою від 0 до 60 балів. Таким чином, необхідний мінімум для завершення курсу – 60 балів.

Питання для здачі іспиту:

1. Історія розвитку соціальної відповідальності.
2. Сутність та види соціальної відповідальності.
3. Принципи соціальної відповідальності.
4. Ознаки американської моделі корпоративної соціальної відповідальності.
5. Сутність європейської моделі корпоративної соціальної відповідальності.
6. Характерні риси японської моделі корпоративної соціальної відповідальності.
7. Сутність та параметри розвитку соціальної відповідальності людини.
8. Соціальна відповідальність держави.
9. Сутність та моделі соціальної політики держави.
10. Соціальна відповідальність інститутів громадянського суспільства.
11. Вплив громади на роботу компаній і відповідальність компаній перед населенням.
12. Функціонування фондів громад.
13. Співпраця бізнес-структур із неурядовими організаціями.
14. Історія становлення та розвитку корпоративної соціальної відповідальності.
15. Сутність концепції корпоративна соціальна відповідальність.
16. Організаційне забезпечення корпоративної соціальної відповідальності.
17. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності.
18. Інструменти реалізації корпоративної соціальної відповідальності.
19. Сутність та напрями корпоративної соціальної відповідальності у соціально-трудових відносинах.
20. Механізм реалізації соціальної відповідальності у сфері праці.
21. Соціальний пакет як складова корпоративної соціальної відповідальності.
22. Міжнародне законодавче регулювання трудових відносин на основі соціальної відповідальності бізнесу.
23. Складові зовнішньої відповідальності бізнесу.
24. Взаємодія бізнесу із місцевою владою та громадою на засадах соціальної відповідальності.
25. Принципи добросовісної конкуренції та етична поведінка компаній щодо контрагентів по бізнесу.
26. Формування соціальної відповідальності у відносинах зі споживачами та соціально відповідальний маркетинг.
27. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів.
28. Екологічна відповідальність бізнесу.
29. Якість продукції (стандарт ISO 9000).
30. Відповідальне управління ланцюгом постачання.

31. Відповідальність компаній щодо партнерів по бізнесу.
32. Сутність та функції екологічної відповідальності.
33. Елементи екологічної відповідальності бізнесу.
34. Екологічна відповідальність особистості.
35. Корпоративна екологічна відповідальність.
36. Шляхи посилення екологічної відповідальності.
37. Сутність соціального партнерства.
38. Сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців.
39. Форми соціального інвестування.
40. Соціальні програми компанії: сутність, напрямки.
41. Концепція зацікавлених сторін: ідея, історія, сутність.
42. Сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців.
43. Міжнародні стандарти як орієнтири складання соціальних звітів.
44. Міжнародні стандарти прав людини у сфері праці.
45. Стандарти МОП і принципи Глобального договору у сфері праці.
46. Європейські стандарти праці.
47. Законодавство України у сфері праці як основа соціальної відповідальності у відносинах із працівниками.
48. Сутність, завдання, структура соціальних звітів.
49. Форми соціальної звітності.
50. Експертна оцінка програм соціальної відповідальності.
51. Оцінка інформаційної політики щодо соціальної відповідальності.
52. Процес підготовки соціального звіту.
53. Нефінансова звітність у світі та Україні.
54. Етапи оцінювання ефективності соціальної відповідальності.
55. Показники соціальної відповідальності бізнесу.
56. Методи комплексної оцінки соціальної відповідальності.
57. Зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні.
58. Державне стимулювання корпоративної соціальної відповідальності.
59. Роль бізнесу у просуванні соціальної відповідальності в Україні.
60. Підвищення прозорості діяльності організацій як напрям розвитку соціальної відповідальності в Україні.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

Критерії оцінювання результатів навчання:

90-100 балів (відмінно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в повному обсязі, у встановлені терміни й повно виконав завдання поточного оцінювання; відповіді правильні, обґрунтовані, логічні, містять аналіз і

систематизацію, зроблені аргументовані висновки та прослідковується активність здобувача працює протягом усього курсу.

82–89 балів (дуже добре): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; виконав більшу частину завдань поточного оцінювання; відповіді здебільшого правильні, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані.

75-81 балів (добре): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання; усі передбачені завдання виконані; деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо.

67-74 балів (задовільно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених силабусом завдань виконано.

60-66 балів (достатньо): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на прийнятному рівні, теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених силабусом завдань не виконані або виконані із значною кількістю помилок.

1-59 балів (незадовільно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Олійник О.О. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. Рівне. НУВГП. 2017. 222 с. URL: <http://surl.li/wafpid>
2. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.
3. Балуєва О. В., Боднарук О.В. Соціальна відповідальність: навчальний посібник. Маріуполь. ДонДУУ, 2017. 284 с.
4. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціальногуманітарний аспект / [авт. кол.] ; за наук. ред. А. Я. Кузнецової, Л. К. Семів, З. Е.Скринник. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. 287 с.
5. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2015. 180 с. URL: <https://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>
6. Дейч М.Є. Становлення та розвиток багаторівневої системи соціальної відповідальності: управлінський аспект: монографія. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2014. 352 с.

Додаткова література

7. Гирик О. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник. Нац. банк України, Унт банк. справи. К., 2009. 258 с.
8. Гітіс Т. П. Дослідження зарубіжного досвіду соціальної відповідальності бізнесу і можливості його адаптації до вітчизняних умов URL: [http://www.evdjournal.org/download/2017/3\(49\)/pdf/08-Gitis.pdf](http://www.evdjournal.org/download/2017/3(49)/pdf/08-Gitis.pdf)
9. Впровадження корпоративної соціальної відповідальності в Україні/ URL: <https://www.srm-ukraine.org/ru/vprovadzhennya-korporativnoyi-socialnoyi-vidpovidalnosti-v-ukrayini/>

10. Гоголю О. П. Соціальна відповідальність бізнесу : монографія. Каб. Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Ніжин, 2011. 175 с.
11. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник/ за заг.ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. А.Я. Кузнєцової. К.: УБС НБУ, 2009. С.384.
12. Рівень впровадження цілей сталого розвитку компаніями в Україні URL: http://csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2018/01/SDG-Report_print.pdf
13. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / А.М. Колот, О.А. Грішнова та ін.; за наук. ред. А.М. Колота. К.: КНЕУ, 2012. 501 с.
14. Саприкіна М. А Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика К.: ТОВ «Фарбований лист». 2011. 480 с.
15. Смовженко Т. С. Корпоративна соціальна відповідальність К.: УБС НБУ, 2010. 314 с.
16. Скороход І.С. Особливості управління екологічними проєктами. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. Луганськ. 2014. №2 (209). С. 255-258.
17. Скороход І.С. Можливості залучення фінансових ресурсів для проєктів у сфері захисту довкілля. *Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки* : матеріали XIX Міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 трав. 2014 р.) / відп. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. С. 180-182.
18. Скороход І. С. Напрями реалізації екологічних проєктів на регіональному рівні. *Перспективи ефективних управлінських рішень у бізнесі та проєктах* : матеріали міжнар. наук.-практич. конф. (15-16 жовтня 2015 р., м. Одеса) / Міжнародний гуманітарний університет. Одеса : Фенікс, 2015. С. 114-117.
19. Тарнавська Н. П., Овсянюк-Бердадіна О. Ф. Соціальна відповідальність бізнесу: навч. посіб. Тернопіль, 2012 р.

Інформаційні ресурси

20. Глобальний Договір ООН URL: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
21. Глобальна ініціатива відповідального лідерства (Global Responsible Leadership Initiative - GRLI) www.grli.org
22. Європейська академія бізнесу і суспільства (European Academy for Business and Society – EABIS) www.eabis.org
23. Європейська асоціація етики бізнесу (European Business Ethics Network — EBEN) www.eben-net.org
24. Офіційний сайт Секретаріату мережі Глобального договору в Україні: www.globalcompact.org.ua
25. International Centre for Corporate Social Responsibility (ICCSR) - www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR